

FORMULARZ KWERENDY INSTYTUCJI MUZEALNYCH

Projekt „Muzea w polskiej kulturze pamięci (do 1918 r.): wczesne instytucje muzealne wobec muzeologii cyfrowej”

finansowany ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego

w Ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki 2015.

INFORMACJE OGÓLNE:

Lokalizacja: Miejscowość/ Region / Kraj

Święciany, gub. wileńska, Cesarstwo Rosyjskie; obecnie Litwa

Tytuł/pełna nazwa instytucji:

Szkolne muzeum przy pedagogicznych kursach przy święciańskiej czteroklasowej miejskiej szkole (Школьный музей при педагогических курсах при Свенцяном 4-кл. городском училище).

Typ instytucji: muzeum publiczne, zbiory muzealne instytucji lub organizacji (biblioteka, towarzystwo naukowe), kolekcja prywatna

Zbiory muzealne instytucji pedagogicznej

Opis instytucji/skrócony (wg wzoru: typ instytucji, charakter zbiorów):

Muzeum instytucji pedagogicznej. Zapewne dobrze finansowane odgórnie. Zbiory o profilu pedagogicznym. Obiekty reprezentujące wszystkie dziedziny wiedzy wykładane w szkołach podstawowych.

Daty działalności / zakres czasowy:

1908 – 1915

Dostępność

Dostęp ograniczony – prowadzący i słuchacze kursów oraz nauczyciele szkoły, przy której one funkcjonowały.

Typ relacji instytucji wobec pamięci

Mnemoniczna.

Rodzaj pamięci

Narodowa: rosyjska/ religijna: prawosławna

Obszar pamięci/ nośnik pamięci/ rodzaj zbiorów

Obszar historyczny: wizerunki/obszar techniki: modele/obszar naturalny: okazy medyczne, geologiczne i zoologiczne (stwierdzenie na podstawie analogii z innymi muzeami pedagogicznymi funkcjonującymi w Wileńskim Okręgu Naukowym),

DANE INSTYTUCJI :

	OBECNIE	DAWNIEJ
ADRES / SIEDZIBA DANE ADMINISTRACYJNE – województwo/powiat/gmina/ulica/ nr działki, zmiany siedzib (daty); REGION HISTORYCZNY	Nie istnieje	Budynek święciańskiej czteroklasowej miejskiej szkoły, ul. Widzskaja 8

DANE KONTAKTOWE TELEFON / EMAIL/ WWW	X	X
GODZINY OTWARCIA	X	X
DYREKTORZY	X	Brak danych
ZARZĄDCA	X	Wileński Okręg Naukowy
Budynek muzealny (przekształcenia/nowo wybudowany/zaadaptowany)	X	Adaptowany

INFORMACJE HISTORYCZNE:

Zmiany w nazwach:

Nie stwierdzono

Misja muzeum/ założenia kolekcjonerskie/ cele działalności

1) „Muzeum [jest] otwarte przy pedagogicznych kursach w celu dania słuchaczom kursów, jako przyszłym nauczycielom szkoły początkowej możliwość zaznajomienia się z lepszymi pomocami szkolnymi, które mogą wykorzystywać w szkole początkowej. W tym celu słuchacze kursów zapoznają się z zaletami i wadami każdej z pomocy; pokazuje się im, gdzie je można nabywać, jak postąpić z nimi i jak je chronić”.

2) „Nie ma wątpliwości, że takie muzea, przedstawiając materiał naukowy, wywołają zainteresowanie w szkołach, ożywią wykładanie i posłużą jako jeden ze środków dla samokształcenia nauczyciela. Można z przekonaniem powiedzieć, że otwarte muzea będą cieszyć się zainteresowaniem nauczycieli i odegrają należyłą rolę w dziele narodowego kształcenia”.

Zakres terytorialny (zawarty w misji muzeum)

Powiat święciański

Założyciele/ właściciele: osoby lub instytucje (podstawowe dane biograficzne lub krótka charakterystyka)

Wileński Okręg Naukowy

Pracownicy: opiekunowie, dyrektorzy, kustosze, muzeolodzy (podstawowe dane biograficzne, ważniejsze osiągnięcia)

Brak danych

Organizacje związane z muzeum oraz działające przy muzeum (krótka charakterystyka, najważniejsze postaci, historia, datowanie)

Nie stwierdzono

Szczegółowa historia instytucji

Muzeum przy kursach pedagogicznych działających przy święciańskiej czteroklasowej szkole początkowej założone zostało w końcu 1908 r. Wyposażono je w niewielką kolekcję pomocy naukowych (zob. rubryka: „Zbiory”). Placówka miała wyraźnie ćwiczebny charakter. Nakierowana była na wąską grupę odbiorców, którą stanowili prowadzący i słuchacze kursów oraz nauczyciele szkoły, przy której one funkcjonowały. Co intrygujące, w sprawozdaniu za 1914 r. jej stan został opisany nie oddzielnie, lecz łącznie z informacjami dotyczącymi muzeum przy wileńskiej męskiej szkole cerkiewnej.

Losów święciańskiej placówki po początku 1915 r. nie udało się ustalić.

ZBIORY

Charakterystyka zbiorów (wraz z danymi ilościowymi)

Na 1 I 1911 r. w muzeum mieściło 165 pozycji pomocy naukowych wycenionych na 354,53 ruble. Podzielone były one na następujące oddziały tematyczne: prawo Boże (religia), j. rosyjski, matematyka, historia, geografia, przyrodoznawstwo i technologia, fizyka i kaligrafia.

Jak zaznaczyliśmy wyżej w sprawozdaniu wydanym w 1915 r., opisano stan muzeum święciańskiego i wileńskiego (przy szkole cerkiewnej) łącznie. Trudno więc ustalić, co do której z nich należało. Z konieczności musimy posłużyć się danymi, jakie znajdują się w naszej dyspozycji. Tak więc według spisu z 1 I 1915 r. w obu placówkach odnotowano łącznie 1482 przedmioty na łączną sumę 1310,96 rubli. Niewątpliwie odnotowujemy pewien wzrost liczby obiektów i ich wartości.

Obiekty szczególne (o szczególnym znaczeniu symbolicznym, ważne dla nauki lub sztuki, komentowane, słynne)

Brak

Strategia pozyskiwania zbiorów

Zakupy

Darczyńcy/Fundatorzy/Sprzedawcy (imiona i nazwiska, charakterystyka przekazanych darów/sprzedanych eksponatów; data)

Wileński Okręg Naukowy ze środków ministerialnych.

Ekspedycje naukowe organizowane przez muzeum

Brak

Transfery zbiorów: data, okoliczności, zakres, ostateczna lokalizacja

Brak konkretnych danych.

WYSTAWY I DZIAŁALNOŚĆ POPULARYZATORSKA:

Wystawy stałe

W pomieszczeniu muzeum.

Wystawy czasowe

Brak

Katalogi zbiorów i wystaw oraz przewodniki

Brak danych.

Inne publikacje (wydawane przez instytucję)

Nie stwierdzono

Współpraca instytucjonalna (muzea, uczelnie, towarzystwa, administracja itd.)

Nie stwierdzono.

Zasięg działalności (informacje o miejscu pochodzenia zwiedzających, komentatorów, autorów relacji itd.)

Powiat święciański

Zwiedzający (charakterystyka statystyczna, ważniejsze osobistości)

W 1914 r. muzea święciańskie i wileńskie łącznie odwiedziło 69 osób.

ŹRÓDŁA:

Bibliografia

- Днепров Э.Д., *Российское образование в XIX – начале XX века*, т. 2. Москва 2011, s. 315–401.
- *Отчет о состоянии учебных заведений и учреждений Виленского учебного округа за 1909 год*, Вильна 1910.
- *Отчет о состоянии учебных заведений и учреждений Виленского учебного округа за 1910 год*, Вильна 1911.
- *Отчет о состоянии учебных заведений и учреждений Виленского учебного округа за 1914 год*, Вильна 1915.
- *Памятная книжка Виленского учебного округа на 1915 год*, Вильна 1915, s. 72.
- Сергееenkova В.В., Ершова О.И., Гулюк М.А., Шараева Е.И., *Виленский учебный округ: политика российского правительства в области образования (вторая половина XIX — начало XX в.)*, „Российские и славянские исследования”, т. 3, 2008, s. 57–75.
- *Учебные округа*, [w:] *Энциклопедический словарь Брокгауза и Ефрона*, т. XXXV, С.-Петербург 1902, s. 102–103.

Archiwa / zespoły archiwalne / źródła / inwentarze / księgi gości

Nie stwierdzono

Zasoby ikonograficzne (opis, lokalizacja)

Brak

Ciekawe cytaty

Zob. rubryka „Misja muzeum”. Są to cytaty odpowiednio z: 1) *Отчет о состоянии учебных заведений и учреждений Виленского учебного округа за 1910 год*, Вильна 1911, s. XXXVIII; 2) *Отчет о состоянии учебных заведений и учреждений Виленского учебного округа за 1909 год*, Вильна 1910, s. XXVIII.

„Muzea przynoszą uczącym i dziełu wykładania ogromną korzyść: uczący dokonują niezbędnych zapożyczeń i wykorzystują je następnie w praktyce. Muzea przynoszą także rzeczywistą korzyść uczącym się w tych szkołach, przy których one są umieszczone” [cyt. z: *Отчет о состоянии учебных заведений и учреждений Виленского учебного округа за 1914 год*, Вильна 1915, s. 26].

UWAGI:

Serdeczne podziękowania dla p. Taczjany Zacharowej z Białoruskiej Biblioteki Narodowej w Mińsku za dostarczenie pdf-ów wszystkich trzech tomów: *Отчета о состоянии учебных заведений и учреждений Виленского учебного округа*.

Muzeum tego nie notuje Aleksandr Gużałowski w swojej książce o początkach muzeów białoruskich.

OPRACOWANIE:

Autor opracowania:

Dariusz Dąbrowski

Data sporządzenia karty:

Wyjazdy studyjne w celu wykonania karty, daty:

X

METADANE* (wypełnia redaktor portalu)

TYTUŁ (Miejscowość-nazwa instytucji)	
LOKALIZACJA GPS	
KLASYFIKACJE	
DATA UTWORZENIA	
AUTOR WPISU/REDAKTOR/KOREKTOR	
RELACJE	
TAGI	
SYGNATURA	
PRAWA	